

W. BIEGAŃSKIEGO · W. CZĘSTOCHOWIE

EX · LIBRIS · M · B · P · IM · DR ·

BIBLIOTEKA PUBLICZNA im. W. Biegańskiego w CZĘSTOCHOWIE

PRAWA REPRODUKCJI ZASTRZEŻONE

COPYRIGHT RESERVED

Gazeta Częstochowska

Redaktor Zyzmund Trzebiński.

REDAKCJA I ADMINISTRACJA
Częstochowa, Aleja II № 38, telefon № 50.

Wydawca Antoni Siennicki.

КВИТАНЦІЯ.

Praty i ogłoszeń na stronie 4-ej.

Cena 3 kop.

ują interesantów codziennie, z wyjątkiem dni świątecznych, od godz. 7—8 wieczorem.

Отпечатанный без предвари-

тельной цензуры № 18 газеты

„Gazeta Częstochowska” заключающий

въ себя / печатный лист

доставленъ ко мнѣ въ канцелярію.

1910 г.

Полицеймейстеръ
города: Ченстохова

Zna
ski

TEATR MIEJSCOWY

botę 22 Stycznia r. b. odbędzie się

RADA

Dzierżanowskiej,
i Kisielewskiego

hy

ści p. J. Łętow-
ym repertuarze.

Do tańca przygrywać będzie ork. pułku huzarów pod dyr. Fosta
Bufet na miejscu zaopatrzony w najrozmaitsze zakąski.

Ceny miejsc: Dla panów 1 rb. dla pań 50 kop. i na galerji
(dla widzów) po 30 kop.

POCZĄTEK o 11 ½ WIECZOR.

UWAGA: Najoryginalniejszy kostjum otrzyma nagrodę.

W Sobotę przedstawienia kinematograficzne odbywać się be-
dą tylko do godz. 9 wieczorem.

Bilety wcześniej nabywać można w cukierni p. Jackowskiego,
a w dzień maskarady w kasie teatru.

№ 43. TEATR „ODEON” W. KRZEMIŃSKIEGO

Stycznia (włącznie)

Zupełna zmiana programu! Między innymi:

Alfreda Musset. Nowocześnie Centuarzy, Nie igra się z miłością, (dramat.)
z natury.) Podróż po ziemi świętej, (zdjęcia z natury.) Żyło w pięciopiętrowym domu, (komiczne)
Mąż powraca, (komiczne.)

Na scenie odegraną będzie **Małgorzatka wesoła krotochwila** w 1 odsłonie (Reżyser W. Mynkowski.)

W sobotę 22 Stycznia zupełna zmiana programu. W Kalloskopach między innymi wystawiono:
Widoki Łodzi (I-sza serja.)

Przedstawienia w niedzielę i święta od godz. 3-iej, w soboty od 4-iej w pozostałe dni od godz. 5 po poł.
Miejsca po 40, 30 i 20 kop. Dzieci do lat 10 i uczniowie płać połowę.

Szeregóły w afiszach i programach.

93

LEKARZ-DENTYSTA MICHAE BREJNIEC w CZĘSTOCHOWIE.

I Aleja Nr. 10. dom p. Rajcherowej.
Przyjmuje codziennie od 9—1 rano i
od 3—7 wiecz. w niedzielę do 4 po p.

Polecza Nr. 1 swego wydawnictwa,
poświęconego krzewieniu zasad ze-
bolecznictwa wśród mas najuboższych
p. t. „Ogólne zasady pielęgnowania
zębów i jamy ustnej”. Cena 5 i 10 k.
Zadać w księgarniach! 20

Kalendarzyk.

Dziś: Henryka B. W. Marty M.—Rotymina
Jutro: Fabjana P. m. Sebastianiana. Sebastianus
Wschód słońca: o g. 8 m 07.
Zachód: 4 03.
Przybyło dnia 0 godz. 32 min.
Daty historyczne: 1649 r. Otwarcie poczty w
Warszawie. 1789. Sejm Wielki Zająd Nadr-
Niemająca.

**Robotnicy, zapisujcie się
do związków zawodo-
wych!**

Rugi katowickie.

W parlamencie niemieckim toczyła się dyskusja nad interpelacją, wniesioną przez centrum i Koło Polskie w sprawie dyscyplinarnego przeniesienia tych urzędników państwowych, którzy podczas wyborów do rady miejskiej w Katowicach głosowali na kandydatów bloku polsko-centrowego. Interpelację uzasadniali: ze strony centrum hr. Oppersdorf, ze strony Koła Polskiego poseł Kortanty.

Obaj mówcy dowodzili, że przeniesienie do innych miejscowości, w drodze kary, urzędników, którzy przy wyborach gminnych głosowali na kandydatów polskich jest niezgodne z prawem, gdyż wybory te nie mają wcale charakteru politycznego. Hr. Oppersdorf i Kortanty żądali cofnięcia kar.

Na interpelację w zastępstwie kanclerza Bethmanna-Hollwege odpowiedział sekretarz stanu. Urzędnicy, którzy głosowali na kandydatów polskich—mówił on—byli ukarani dla dobra służby. Urzędnicy nie powinni popierać kandydatów ruchu wszechpolskiego, ponieważ ruch ten jest skierowany, przeciw istnieniu państwa niemieckiego. W okolicach w których państwo znajduje się w stanie koniecznej obrony, urzędnicy nie po-

winni utrudniać działalność władzy państwowej.

Wśród rozpraw nad interpelacją przywódca centrum, Groeber, oświadczył, że kandydaci polscy przy wyborach gminnych w Katowicach zapewniali wyraźnie, że nie sprzyjają prądom wszechpolskim.

Następnie w drugim dniu obrad przemawiali: Schrader, powtórnie Suedekum, Delbrück i Dziembowski.

Pierwszy z mówców, członek zjednoczenia wolnomyślnego Schrader stwierdził, że polityka antypolska rządu niemieckiego zrobiła kompletne fiasco. Polacy zdołali mimo wrogie stanowisko rządu umocnić się w każdym kierunku i na każdym polu. Powodem tego jest niesprawiedliwe postępowanie rządu, gwałcące na każdym kroku ustawy konstytucyjne. Socjalista Suedekum wyzwał z założenia, iż obojętne mu są zupełnie przekonania polityczne polaków. Są oni równouprawnionymi obywatelami państwa i działają tylko w koniecznej obronie swych praw przeciwko hakatystom i junkrom pruskim. Powodzenie swoje zawdzięcza tylko drożyznie ziemniaków, wywołanej przez kolonizację niemiecką, swej pracowitości i taniej robotniczej, wypływającej z małych potrzeb ludności rolnej.

Delbrück przy ustawicznym śmiechu

usiłował bronić stanowiska rządu. Twierdził on, że urzędnicy nie otrzymali specjalnych rozkazów od rządu, na kogo mają głosować. Wypadek w Katowicach Delbrück nazwał najbardziej aktem obrony narodowej.

Poseł Dziembowski dowodził, iż cała historia wyborów katowickich jest wynikiem roboty hakatystów. Oni to mają wpływ przemożny, oni to rozkazują rządowi. Polacy nie zwalczają państwa lecz starają się osłabić wpływ hakatystów na rząd. My rzekł poseł Dziembowski walczymy z otwartą przybitką. Nie Kraków jest dla nas siedliskiem propagandy patriotyzmu polskiego, lecz gmach regencji w Opolu. Jeżeli niema dotąd jaskrawych wyborów rozgoryczenia ze strony polaków, to należy przypisać zasługę łagodzącego wpływu polaków.

Po przem wieniu Dziembowskiego, odroczone rozprawę do dnia następnego.

Sprawa Borowskiej.

(Korespondencja wł. „Gazety”).

—oko—

Kraków w, 17 Stycznia.

Jak przewidywałem — rozprawa dzi-
siejsza rozpoczęła się wśród wielkiego

KRUSZYŃSKI I PROSZOWSKI

Częstochowa, Aleja III-cia, dom własny.

Pierwszorządny Zakład Artystyczny Rzeźbiarsko-Kamieniarski i Sztukatorski

Założony w roku 1887.

WYKONYWA RZEZBY POMNIKI, ROBOTY BUDOWLANE I SZTUKATERJE.

Telefon № 200.

RYDZEWSKI I S-ka

Biurowo Techniczne w Częstochowie, Teatrjas 13
Telefon № 1.

Oddział Instalacji wodociągów, kanalizacyjnych, ogrzewań centralnych i melioracyjnych roboty pod kierunkiem technika specjalisty. Wszelkie roboty od najskromniejszych wykonywane będą przez sprowadzonych zdolnych monterów po cenach przystępnych. Na reperacji stała dytara mierzona.

Mówiłem w ostatnich listach o maszynach latawacach, gdyż zdaje się, że balony sterownicze, choć także pędzone motorami wzbuchowymi, nie będą mogły podążyć za rozwojem tamtych statków napowietrznych, albowiem ruch ich będzie zbyt krepowany wpływem zmian temperatury na zmniejszenie się i rozprężenie gazów, napełniających balon, to jest w danym razie na konieczność napełniania balonu znowu przy dłuższej podróży—podczas gdy żywotność aeroplanu dobrze zbudowanego zależy tylko od wytrzymałości motoru zasobów benzyny itp.

Zapewne więc za lat kilka stosunki komunikacyjne zmienią się o tyle, że wielką część komunikacji osobowej przejmą aeroplany.

Nie trudno sobie wyobrazić, że wobec tego zmieni się wygląd miast, szczególnie wielkich. Może zmniejszy się ilość dworców kolei żelaznej, a natomiast ujrzymy na krańcach miasta dworce dla maszyn latawaców. Maszynom tym potrzeba do odlotu i do spustu dość dużych płaszczyzn; zapewne więc na krańcach miast urządzi odpowiednio ku temu place, później zaś i w śródmieściu każdem stawać będą domy z płaskimi i silnymi dachami jako „przystanek” dla aeroplanów.

Oczywiście, dopóki w śródkach miast będzie dużo wysokich kominów fabrycznych, szczytów ostreń itp., komunikacja za pomocą maszyn latawaców będzie możliwa tylko z przedmieść względnie z pogranicza miast, ale z czasem może „potrzeba” zatrzymywania i wypuszczania aeroplanów w śródku miasta zniewoli do zmiany sposobu budowania kamienic itd.

Pamiętajmy, iż po dziś dzień postępek techniczny jest szybki, i stosowanie się do wymagań, wywołanych nim, także odbywa się szybko! Toż ćwierć wieku temu Daimler, wynalazca motoru wzbuchowego, gdy go ofiarował do nabycia pruskim władzom wojskowym jako środek komunikacji, napotkał uśmiechy i łoskoty—pogardliwe! A dziś Zeppelina, posługującego się motorem podobnym, wynoszą pod niebiosa!

Dr. Marjan Kryżan.

ROZMAITOŚCI.

—0—

Edison — prorokiem.

Najniepodziwianiej, wielki wynalazca Edison wstąpił w szeregi — proroków: przepowiada, że za lat 200 świat będzie oglądał dziwne, przechodzące granice najbujniejszych fantazji. A więc w r. 2100 człowiek zdoła czerpać środki egzystencji nie tylko z ziemi i wody, ale i z powietrza, dzięki czemu życie stanie się do

minimum, i każdy robotnik będzie mógł pozwalać sobie na takie zbytki, jak dziś milioner.

Radium, dzięki swoim nieznanym jeszcze właściwościom leczniczym, wyzwoli ludzkość z wszelkich chorób: dym, popiół i lawa będą zastosowane do celów przemysłowych.

„Teraz—pisze Edison w jednej z gazet Nowyorkskich—błądźmy po omacku, nie umiemy wyzyskać dostatecznie, ani siły przyciągania, ani elektryczności, ani światła.

Edison prorokuje, że za lat dwieście artykuły toaletowe staną się tak tanie, że najbiedniejsi ludzie będą mogli ubierać się modnie, nosić sztuczne jedwabie, piękniejsze i bardziej lśniące od prawdziwych.

Co ważniejsza, zapewnia, że wojny znikną zupełnie z powierzchni ziemi. Ha! my tego nie zobaczymy.

Najdłuższy więzień.

Odbywanie kary więziennej w Szwajcarii jest wogóle dużo cięższe, niż we wszystkich innych krajach. Ale są tam niektóre więzienia, gdzie łagodność poniesiata jest do ostatnich granic. Do takich należało do niedawna dziś zreformowane więzienie w Thorburgu, a obecnie za „najprzystajniejsze” uchodzi więzienie w miasteczku Sarnen, w kantonie Unterwalden.

Pewien turysta spacerujący po miasteczku, spotykał tam co pewien czas po kilku lub kilkunastu ludzi w jednakił obcisłych ubraniach niebieskich z białym lampasem. Jedni z nich zajęci byli przy budowie domu, inni spacerowali, gawędząc swobodnie. Zaciekawiony, spytał kogoś z mieszkańców, co to są za ludzie, i zdziwił się niemało, gdy się dowiedział, że są to więźniowie, którzy za dobre sprawowanie korzystają z wielu swobód, pod warunkiem, ażeby na oznaczoną godzinę powracali do więzienia. Wszelka niepunktualność jest surowo karana.

Niebezpieczeństwo katolicyzmu.

W tych dniach w Mińsku gubern. odbywał się zjazd bractw prawosławnych gubern. mińskiej. Większość delegatów stanowiło duchowieństwo, było jednak i 10 wołscian. Na owym zjeździe miały być opracowane środki do walki z katolicyzmem. Przykłady zaś przemocy katolicyzmu, mieli stwierdzić osobiście obecni na zjeździe wołscianie, jako „bezpóśrednio i najwięcej odczuwający ucisk religii katolickiej”. Podczas najzaryźszej dyskusji, wezwany do wzięcia w niej udziału jeden z obecnych wołscian najspokojniej odpowiedział: „Propaganda katolicyzmu?” ależ to kwestja ani straszna ani tak ważna, żeby nad nią obradować, myśmy tu głów-

nie przybyli, żeby dowiedzieć się jak stoi sprawa z naddziałem ziemi. To ważniejsze!

Leż o ile potwierdzenie przez obecnych wołscian, omawianych faktów byłoby „ważnym i godnym uwagi”, o tyle ta nieoczekiwana przemowa niewiele zawazyła na szali sprawiedliwości obradowców. Zostaly zdecydowane i przyjęte środki do walki z polakami i żydami, omawianie których, tak wyczerpało i nadważyło i tak zniszczone przez propagandę katolicką, organizm delegatów, że po skończonych rozprawach trzeba byłoby je sownie pokrzepić w najbliższej knajpce.

WYNAŁAZEK MARCONIEGO.

Wynalazek fonografu umożliwił bezpośrednie zapisywanie dźwięków, a także mowy ludzkiej. Ale spisane w ten sposób słowa mogą być odczytane tylko z pomocą fonografu lub innego aparatu odtwarzającego, niemożliwe jest ich odczytywanie wprost, jak się czyta pismo zwykłe lub druk. W każdym razie początek był zrobiony, rzuciona idea przemieniania słów mówionych w pisanie. Rozwinięciu tej idei poświęcili wiele wysiłków rozmaici wynalazcy, dążąc do stworzenia aparatu, któremu by można dyktować.

Skonstruowanie maszyny do pisania dało wynalazcom nowy punkt oparcia. Mimo to przez długie lata wszelkie usiłowania w tym kierunku byly daremne. Dopiero obecnie—jeżeli można wierzyć pismom londyńskim—udało się Marconiemu zbudować aparat, który mówione słowa przemienia bezpośrednio w pisanie. Szczegóły wynalazku są jeszcze okryte tajemnicą, pisma podają jedynie kilka ogólnych wiadomości. Drgnienia, jakie wywołują fale głosowe na płycie odbierającej, są zróżniczkowane wedle poszczególnych głosek alfabetu w ten sposób, że rozmaicie oddziaływują na prądy elektryczne, przechodzące przez płytę. Prądy te wprawiają znowu automatycznie w ruch klawisze maszyny do pisania, odtwarzając dokładniami piśmiemówione słowa. Marconi oświadczył interwjującym go dziennikarzom, że prace jego są już na ukończeniu i że najpóźniej za miesiąc przedstawi publicznie swój aparat.

Wynalazek, o ile istotnie odpowie oczekiwaniom, może się stać niezwykle doniosłym i spowodzić niedające się dziś jeszcze przewidzieć zmiany. I tak np. wskutek wynalazku telegraf zniknie z powierzchni ziemi, zastąpi go bowiem telefon połączony z aparatem Marconiego. Zbędni też staną się pisarze, gdyż

każdy człowiek będzie mógł dyktować swe listy czy rozprawy wprost maszynie. Pisma fachowe, powtarzające wiadomości, zachowują rezerwę i oczekują ogłoszenia szczegółów konstrukcji.

Nowe książki.

Zygmunt Bartkiewicz—„Psie dusze” nowe i stare (drugie tysiące) Nakład Gebethnera i Wolffa.

Odpowiedzi Redakcji.

PRENUMERATOROWI z ul. Teatralnej, Emanypacja - wyzolenie, usamowanie; dążenie do niezależnego stanowiska; równoprawnienie.

Zaliczyć możemy Michała Areta słownik wyrazów obcych.

P. ALEKS. K. 1) Należy podać prośbę do gubernatora, opłaconą dwiema markami po kop. 75.

2) Pieniądz nie mający żadnej wartości numizmatycznej; historyczny tak, o ile znalazłby się dowody, iż pochodzi od Napoleona.

3) Czyste moczenie w zimnej wodzie; „Sudoryn” w małych dawkach.

P. KALINOWSKIEJ w SOSNOWCU. Nie skorzystał; wierszyk udatny pod względem myśli, lecz brak mu zupełnie formy.

KS. ANT. P. Bardzo się podobał, oczekujemy dalszych prac.

„STOKROTCE”. Jasnym blondynkom najlepiej w kolorze bł. niebieskim, lila, czarnym. Krój należy stosować nie tylko do wzrostu, lecz rączek, temperamentu, rysów twarzy. Co do uczesania poradzi najlepiej fryzjer.

P. J. S. Prosimy przedstawić nam dowody winy p. pomonika zawiadowcy. Na piętnowanie bowiem ludzi z nazwiska będą naleyżę stwierdzenia ich winy i to w dodatku anonimowo zgodzić się nie możemy.

p. „Marjanusowi”. Artykuł Sz. pana pomieszczenie, jako podpisany nazwiskiem autora listy do redakcji.

OFIARY.

Zamiast depeszy na ślub p. Puszczynskiego na wpisy dla niezamożnych uczniów gim. Kościńskiego. Szymon Herszlikowicz 50 kop.

— Sprzostowanie.

W nr. 17 „Gazety Częstochowskiej”, pomyłkowo umieszczono F. Enert zamiast F. Ebert.

Popierajmy sprawę o swiasty ludowej!

Korzystajcie z okazji !!!

Zamiast 200 rb. tylko 6 rb. Pokryty grubą powłoką 16 carat. złota, szczerocenny zegarek, zawieszany kosztujący od 100—150 rb. Ten sam wykwintny zegarek patentowany o 3-ech kopertach systemu „Tawara-Valter” posiada taki sam wygląd i regularny chód, dlatego że zegarek ten posiada mechanizm i regularny chód, dlatego że zegarek ten posiada mechanizm i regularny chód, dlatego że zegarek ten posiada mechanizm i regularny chód...

Przyjmuje Zamówienia na klisze medali z wystawy przemysłowo-rolniczej w Częstochowie i inne które będą artystycznie wykonane w Warszawie. Zycząc sobie skorzystać z okazji, niech się zgłosi do niżej podanego lub za wiadomi listownie w celu porozumienia się.

KRAENCHEN

„ARYSTOKRATYNA“ krem i przeszek. Odmacznik na wystawie lekarskiej i przyrodników we Lwowie 10 lat temu... Włocławek ORZEŁ w Częstochowie, ul. Aleja 48. 1

WAGA: Do każdego obalunku składającego się z 4-ech zegarków z przesyłką sadatku (może być marzami) dodaje się jako premjum masywowy złoty pierścionek 60 proc. (męski lub damski) zamknięciem. Firma posiada maszynę podziękowań.

Do wynajęcia dachy ogrodu. Wiadomości pod adresem: 11 Aleja Nr. 22.

Zubione w I Alei pasport wydany przez wójta gminy Kosiwo gub. Warszawa na imię Bronisława Kuorwicza, oraz świadectwo i gotówki 6 rb. Laska wyznacza rację dotyczącą za podziękowaniem chociaż pasport i świadectwo. Pod adresem do rezerwy Przemysłowo-Rzemieślni czej i Al. Nr 9 na I piętrze. 118

PRENUMERATĘ i OGŁOSZENIA przyjmują: Kantor własny — Częstochowa Aleja 11 Nr. 38 w Zawierciu księgarnia p. K. Lubcke i B-ka, w Noworodomska p. A. Kalczyński, w Rakowie p. Leon Piotrowski, w Wareszynie p. F. Syrewicz.

Warunki prenumeraty: Rocznie rb. 6, półrocznie rb. 3, kwartalnie rb. 1 kop. 50, miesięcznie kop. 50 wraz z przesyłką pocztową i b. odnośnikiem do domów.

Ceny ogłoszeń: Za pierwszą jednozłotową lub jego miesiąc przed tekstem kop. 30, po tekście k. 10, obok tekstu (nadesłane) kop. 50, nekrologi kop. 20. Drobne ogłoszenia po 3 kop. za wyraz.